

**VRNJENE
KORENINE**

str.2

**SAMO
SONCE MA
ZAPOVEJDA**

str.5

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 6. aprila 2000 ☼ Leto X, št. 7

Kdaj slovenski radio v Monoštru?

Ultrapočasni valovi

Ustanavljanje samostojne radijske postaje ni mačji kašelj. Razen če je za interesi kakšno zahodno multinacionalno podjetje, ki mu grejo z navadnimi smrtniki precej "picajzlaste" oblasti na roko, firma ima denarja ko toče in lahko na voljo izbira med najboljšimi strokovnjaki. Blagor njim.

Pot do samostojnega slovenskega radia v Monoštru pa se vleče kot kurja čreva.

Približno pred tremi leti je predsednik madžarskega vsemogočnega RTV sveta (ORTT) Révész F. Mihály v Monoštru na pol za šalo, na pol za res dejal, da upa, da bo za božič še isto leto, ko bo začel oddajati Radio Monošter, tudi on povabljen na otvoritveno slovesnost.

Minili so trije božiči, bliža se četrti. Gospoda predsednika pa ni in ni v Monošter na otvoritev. In ga kot predsednika omenjene ustanove tudi ne bo, ker ni več na tem položaju. Enostavno mu je potekel mandat. Leta pač, žalibog, neusmiljeno hitijo, naši otroci pa se kar starajo. Slovenskega radia v Porabju pa še vedno ni.

Gospod Révész se je šalil glede povabila, z vso resnostjo pa govoril o zagotovitvi radijske frekvence porabskim Slovincem, češ da je za demokratsko Madžarsko to nekaj samoumevnega, da skrbi za narodnostne skupnosti v svoji državi in da jim zagotovi radijsko frekvenco.

Še vedno ni razpisa za UKV

radijsko frekvenco (106,6 MHz) v Monoštru. Ultrakratki valovi se spreminjajo v ultradolgočasne (UDV) in ultrapočasne (UPV) valove?

Stvar pa se je konec prejšnjega leta vendarle premaknila. Zakon o radiu in televiziji omogoča narodnostnim skupnostim, da lahko dobijo tedensko največ osem ur radijske frekvence tudi brez razpisa. Po dve leti trajajočih vsestranskih (tudi diplomatskih in meddržavnih) "obleganjih" smo Porabci končno dobili tisto, kar nam je zagotovljeno v zakonu.

Na omenjeni madžarsko-slovenski vladni mešani komisiji v Monoštru je takratna državna sekretarka z Urada za narodne in etnične manjšine Éva Orsós obljubila tudi znatno materialno pomoč

Slovenskemu radiu. Tudi njen mandat je potekel.

Razveseljivo pa je, da so zagotovljeni ustrezni prostori za nastajajočo radijsko postajo v Slovenskem kulturnem in informativnem centru. Zveza Slovencev na Madžarskem, pobudnica Slovenskega radia, se je l. 1997 prijavila na razpis PHARE CBS in zaprosila za pomoč pri nabavi studijske opreme. Po dveh letih in pol, božji mlini pač tudi na zahodu meljejo počasi, je božiček prinesel pogodbo-darilo v vrednosti 50 tisoč evrov (60 %) pod pogojem, da tudi zveza prispeva svojih 32 tisoč evrov (40 %). Še dobro, da ima Zveza dobre zveze z matično domovino, ker bi sicer skoraj 13 milijonov forintov vredno darilce od Evropske unije splavalo

po vodi. Studijska oprema je naročena.

Začenjajo se tudi intenzivna gradbena, izolacijska, akustična itd. dela v studijskih prostorih. Ta dela financirata Zveza Slovencev in Državna slovenska samouprava, ki je po tretji lastninskopravni različici tudi stoo odstotna lastnica Javne družbe Radio Monošter. In to na izrecno željo Urada za narodne in etnične manjšine v Budimpešti, ki je bil le pod tem pogojem pripravljen, da se sploh začne pogovarjati o Radiu Monošter.

Državna slovenska samouprava je pri Uradu v Budimpešti vložila prošnjo za gmo tno pomoč pri nabavi dveh oddajnikov (radijskega in mikrovalovnega) in še manjka joče studijske opreme ter za

prosila za zagotovitev stroškov polletnega delovanja. Trenutno manjkata ti dve postavki za nemoten začetek emitiranja Radio Monošter v slovenskem jeziku. Vložena je tudi prošnja, naj se od leta 2001 naprej iz madžarskega proračuna zagotavlja redno financiranje delovanja Radia Monošter.

Na Državni slovenski samoupravi nestrpnost pričakujejo (in večkrat tudi urgirajo) odgovor Urada, ker je pač skrajni čas za nabavo oddajnikov, če naj bi se Slovenski radio v Monoštru oglašil najpozneje konec junija letos. To pa se vsekakor mora zgoditi, ker je Javna družba Radio Monošter na razpisu Sklada za podporo radijskim in televizijskim oddajam pri RTV Svetu (ORTT) Műsorszolgáltatási Alap) dobila štiri milijone forintov - pod pogojem če se Slovenski radio v Monoštru oglasi in začne redno oddajati najpozneje konec junija letos.

Nevarno pa preti tudi avgustovski rok, ko poteče eno leto po dodelitvi omejene narodnostne frekvence (dnevno ena ura). Pravilo je namreč, da se frekvenca prekliče enkrat za vselej, če dobitnik radijskega dovoljenja ne začne emitirati najpozneje v roku enega leta.

Tudi sedanjega predsednika Urada dr. Toša Dončeva pri srčno pričakujemo na Radio Monošter. Še preden tudi njemu poteče mandat.

Francek Mukič

Vrnjene korenine

Ob prazniku Pomladanske Marije (Vceplene Mardje, 25. marca) je Judita Pavel, hči Avgusta Pavla posadila na Cankovi dve vrtnici iz njegovega vrta v Sombotelu. Na slavnostno prireditev sta bili povabljeni tudi predsednica Slovenskega kulturnega društva Avgust Pavel, Ibolya Dončec in predsednica Slovenske samouprave v Sombotelu, Marija Kozar.

Pavlov doprinski kip stoji na glavnem trgu na Cankovi, nasproti rojstne hiše Avgusta Pavla. Župan občine Cankova Viktor Voršič je v svojem pozdravnem govoru med drugim dejal: „Pavlove korenine so pognale iz tega kraja, zrasle pa so v Sombotelu. Prepričan sem, da pomeni presaditev korenin iz madžarskega vrta v cankovski vrt, Cankovski park to, da se je danes v obliki korenin vrtnice vrnil med nas – Avgust Pavel.“

Judita Pavel, ki se uči slovensko le nekaj mesecev, je prebrala svoj govor v slovenščini: „Spoštovano občinstvo, dragi prijatelji! Slovenci imate radi simbole, tudi jaz. Naše misli laže izražamo s simboli kot z besedami. Vsekakor so trajnejši izrazi za ljubezen in navezanost na soljudi kakor besede. Morda je Vanek Siflar, velik častilec mojega očeta, tudi zaradi tega omenjal in spodbujal leta in leta, da naj bi izrazili povezanost Cankove in Szombathelya tudi v govorici cvetja.“

Za Avgusta Pavla je bila Cankova nadvse ljubljena rojstna vas, Szombathely pa kraj ustvarjalnih dosežkov in njegovo večno počivališče.

Danes, na dan – ki mu pri nas pravimo dan Marije, ki cepi sadna drevesa (Gyümölcsoltó Boldogasszony) – s posebno srečo v srcu prinašam z vrta Avgusta Pavla dve vrtnici. Naj cveteta tukaj na glavnem trgu ljubljene rojstne vasi, naj bosta simbol zvestobe do rojstnega kraja!

Ker se pač želja mojega očeta, da naj bi šumeli topoli in beli ptički nad njegovim grobom na Cankovi, ni uresničila, pa naj cveteta rožici iz Szombathelya vsaj tu pred njegovim kipom, pred njegovo rojstno hišo.

Bilo bi nam toplo pri srcu, če bi Vi, dragi rojaki tukaj na Cankovi, bili ponosni na svojega zvestega sina!”

-mkm-

Spremljajte televizijsko oddajo
SLOVENSKI UTRINKI

vsak drugi torek ob 13.00 na
1. programu madžarske
televizije.

Naslednja oddaja bo v torek,
11. aprila 2000. Ponovitev v soboto, 15. aprila,
ob 6.50, na 2. programu.

Zanimivo branje za vse

Pred kratkim je izšel 2. zvezek Etnologije Slovencev na Madžarskem, ki ga je izdalo Madžarsko etnološko društvo v okviru serije Etnologija narodnosti na Madžarskem. Publikacija je izšla s finančno podporo Višjega oddelka za narodne in etnične manjšine Ministrstva za nacionalno kulturno dediščino in Zveze Slovencev na Madžarskem. Urednica zvezka je etnologinja Marija Kozar.

Osrednji prispevek zvezka, ki nudi zanimivo branje tako za strokovnjake kot nestrokovnjake, je razprava Ernőja Eperjessyja z naslovom Borovo gostovanje pri porabskih Slovencih. Gospod Eperjessy že v stolet raziskuje to pustno šego pri Slovencih ob Rabi, njen izvor ter inštitucije pri narodih, ki živijo ob slovensko-madžarsko-avstrijski meji.

„Če si bližje ogledamo strukturo te nadvse zanimive ljudske šege, lahko ugotovimo, da so njene medetnične povezave razvidne tudi za neetnologe. Številni podatki pričajo, da tradicije ne poznajo samo v slovenskem Porabju, ampak tudi v madžarskih vaseh železnoužupanijskih pokrajin Őrség in Hegyhát. Če nadaljujemo pot ob madžarsko-avstrijski meji proti severu, lahko ugotovimo, da je šega znana na obeh straneh meje, vse do Mošonske ravnine (Nemci, tj. Henci), pri gradiščanskih Hrvatih in seveda tudi pri Madžarih. Šega je torej, kot rečeno, izpričana v vzhodnih in jugovzhodnih predelih Avstrije, na Goriškem in v ostalih delih Prekmurja v Sloveniji. Po podatkih Nika Kureta tudi v dolinah Pohorja in v Beli krajini ob hrvaški meji, v

slednjih primerih v nekoliko drugačnih pojavnih oblikah,“ piše avtor, ki je o območju, kjer se pojavlja borovo gostovanje, pripravil tudi zemljevid. V drugem poglavju razprave avtor opiše potek borovega gostovanja v samem Porabju od ustanovitve organizacijskega odbora preko zbiranja sredstev za nakup in poseka "drevesa" ter njegovega načina "čuvanja" do dogod-

tudi o prihodnosti šege in je mnenja, da bi lahko borovo gostovanje postalo etnični simbol porabskih Slovencev, kajti kot piše: "zavoljo slikovitosti, karnevalskega vzdušja in turistične privlačnosti psevdoporoke se tu in tam poraja ideja, zakaj neki ne bi v skladu z novimi časi - opuščajoč prvotno funkcijo - priredili borovega gostovanja v ne-kem kraju kar vsako leto, kakor npr. povorko našemljencev (búsfjárás) v Mohaču na Madžarskem ali kurentovanje na Ptuj v Sloveniji."

V drugi razpravi zvezka izpod peresa Katarine Munda-Hirnő, sodelavke Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani, najdemo pregled etnološkega raziskovanja manjšin v Sloveniji, seveda s poudarkom na Slovencih na Madžarskem. Marija Kozar je s pomočjo porabskih učiteljev zbrala slovenska hišna imena v vseh porabskih krajih ter jih objavila v tem zvezku. "Za Slovence v okolici Monoštra je značilno, da ima posameznik priimek (imé po pisavi), ime (krstno ime), hišno ime (iz/i/no ime) in vzedevek (cónarsko ime). Ljudje v slovenskih naseljih poznajo, imenujejo in ogovarjajo drug drugega po hišnih imenih. V vsaki porabski vasi imajo posamezne hiše oz. družine hišno ime. Po poroki se mož in žena še naprej imenujeta vsak po svojem hišnem imenu oz. sčasoma postane prevladujoče hišno ime tistega zakonca, v katerega hiši stanujejo. Otroci podedujejo hišno ime hiše, v kateri doraščajo - tudi v primeru, ko ne gre za očetovo, temveč za materino hišo," piše avtorica, ki v poglavju obletnice objavlja dva krajša prispevka o Vilku Novaku ter o 15-letnici monoštrskega muzeja.

kov na lažni svatbi. Opiše tudi stalne igralce ter njihovo vlogo, kakor tudi vloge ostalih našemljenih. Recimo o čarovnici in njeni vlogi piše tako:

„Čaralica. Moški, maskiran v zgrbančeno staro, s kuštravimi lasmi iz konopljinega prediva, s črno kmečko ruto na glavi, na obrazu ima masko s kljukastim nosom, z roko pa vihti metlo. Čarovnica v pravljicah vsake toliko časa zajaha metlo, ona na borovem gostovanju pa na čelu poročnega sprevoda pometa cesto, z metlo "prelepa" zijala.“

V tem poglavju najdemo tudi stalne tekste, ki se uporabljajo na borovih gostovanjih, zato ima razprava tudi veliko praktično vrednost. Če bo v prihodnje katera izmed porabskih vasi prirejala to pustno šego, bo imela "scenarij" pri roki in ga bo potrebno le prirediti za svojo vas. Avtor razmišlja

ETNOLOGIJA SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

2.

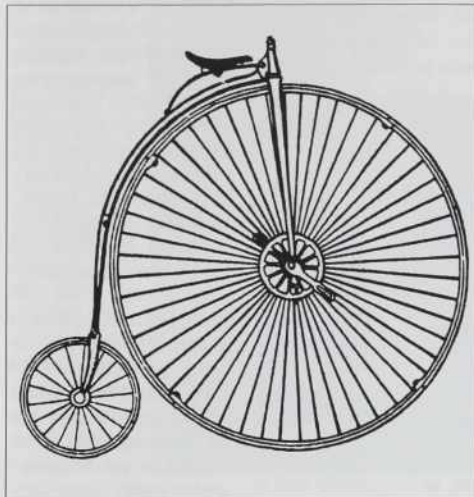
1999

Papiri pripovedajo

Bicikli zakopo

Prvi bicikli – šteri je biu z lesá – so vónajšli 1817. leta. Na dva potača so gordjali en latoš, na njega gorsedli, pa z nogami tak naprej potačkali, liki bi pejški ojdli. Tak so ojdli pejški, ka so sejdli. Bicikli z železa, šteroga so že gonili z nogami, so gornajšli samo 1861. leta. Sprva je prejdno kolau vekše bilau kak zadnje (velociped). Na avstrijskom Štajerskom pa v Monoštri so se z biciklinami vozili ništerni v 1890. lejtaj. V

Monoštri so meli svojo družtvo tisti, šteri so se z biciklinom vozili. V slovenski vesnicaj so oprvin bicikline kipúvali v 1920-1930 lejtaj. Najbole te, gda so v Mecklenburg v Nemčijo ojdli delat, pa so si od tistec pripelali. Naši Slovenje so že prve tó čúli o biciklini, pa bi uni tó radi meli, samo so nej meli penez za tau. Novine Szent-Gothárd so 12. aprila 1895 pisale: „L. A. z Verice že dugo premišlavo, kak bi un tó leko emo bicikli. Gnauk je odišo slúžit v Stankovce. Tam je spozno nekakoga, šteri je emo bicikli z veukim potačom. Té bicikli bi tó rad spozno, pa bi se rad navčo vozit. Gnauk je vnoči taodpelo bicikli, pa se je sto voziti z njim. Zaman se je mantro, nej se mogo voziti s tisti velki biciklinom. Čemerem grato, pa je bicikli v gaušči tazakopo. Samo zvonec s seuv neso - za spomin. Za toga volo je dojbukno. Žandarge so zvonec, pa v gaušči zakopani bicikli najšli. V Monoštri na biroviiji je pojez z Verice tak pravo, ka je un nej vkradno bicikli, samo zato ga je odpelo, ka se je sto navčiti voziti. Nej so ma dali valati, pa so ga v vauzo zaprli za dva kedna.“

Marija Kozar

SLOVENSKA SLOVNICA

SLOVENSKA SLOVNICA FRANCEKA MUKIČA SE DOBI NA ZVEZI SLOVENCEV V MONOŠTRU (DEÁK FERENC U. 17). CENA: 1.000 FORINTOV.

SZLOVÉN NYELVKÖNYV

MUKICS FERENC SZLOVÉN NYELVKÖNYVE MEGVÁSÁROLHATÓ SZENTGOTHÁRDON A SZLOVÉN SZÖVETSÉGEN (DEÁK FERENC ÚT 17.). ÁRA: 1.000 FORINT.

ŠOLSKA POMLAD V PORABJU

Tudi v porabskih narodnostnih šolah se je šolsko leto že krepko prevesilo v drugo polovico. In ker pomlad ni preveč naklonjena zbranosti ob knjigah in zvezkih, učenci in učitelji živijo v veselem pričakovanju konca šolskega leta. A do tega so še kar dolgi, skoraj trije meseci. Pri narodnostnem pouku v teko-

rje, čakajo lepe knjižne nagrade, ki sta jih prispevala Generalni konzulat RS v Monoštru in Ministrstvo RS za šolstvo. Torej, pisala v roke, domišljijo na plan in spisi bodo nastali brez posebnega truda. Ob Prešernovem letu pa tudi v Sloveniji potekajo različni šolski natečaji. K sodelovanju na enem izmed njih

slovensko šolsko ministrstvo. Le-ta bi v obliki pedagoške delavnice predstavil učenik (po izboru učiteljev), da bi se v šolah lažje uporabljal. Pripravljamo pa že tudi poletni seminar SJ in kulture za porabske učitelje v Sloveniji. Letos bo potekal v Kopru, prvi teden julija. Razen učiteljev nanj vabimo tudi zainteresirane študente SJ in dijake višjih letnikov, ki obiskujejo pouk SJ. Ker je seminar v času, ko so na šolah končane že vse obveznosti, upam, da ne bo problemov z udeležbo učiteljev, pa tudi ravnateljem narodnostnih šol tako izobraževanje ne bi bilo v škodo.

Razen prepotrebnih strokovnih knjig in učbenikov je Ministrstvo RS za šolstvo podarilo porabskim šolam še zajeten paket izobraževalnih plakatov, predvsem za pouk slovenskega jezika, v vrednosti pribl. 500.000 tolarjev. To so plakati z različnimi jezikovnimi preglednicami, da imajo učitelji in učenci ves čas pred seboj temeljne jezikovne vzorce v SJ. Če govorimo o narodnostnih šolah v Porabju, menim, da bi vsaka šola lahko namenila učilnico slovenskemu jeziku in tam - na enem mestu ter v korist učencem in učiteljem - obesila te izjemno dobre učne pripomočke. Hvala slovenskemu šolskemu ministrstvu tudi za to lepo darilo.

Porabska šolska pomlad je torej pomladno razgibanja. Le s skupnimi močmi in s pozitivnim odnosom do narodnostnih vrednot bodo narodnostne šole ostale narodnostne. Za to pa se morate potruditi učitelji, učenci in starši.

VALERIJA

čem šolskem letu ni bilo bistvenih sprememb; učitelji se trudijo učence naučiti čim več slovenskega jezika, spodbujajo jih, da se udeležujejo različnih taborov in delavnic, organiziranih med šolskim letom v Sloveniji (učenci gornjeseniške šole so se udeležili mednarodnega ptičeslovnega tabora v Murski Soboti in delavnice, na kateri so obujali tradicijo izdelovanja različnih izdelkov iz ličja v Kuzmi), prirejajo se različne kulturne prireditve in tekmovanja. Pred kratkim je na šolah potekal prvi del državnega tekmovanja v znanju slovenskega jezika, ki ga organizira državni zavod za šolstvo (OKSŽI). Učenci so se pod budnim vodstvom mentorjev nanj skrbno pripravili. Sodelovale so vse tri šole.

Prav tako upam, da bo odziv na razpis literarnega natečaja **Prešernovo leto 2000** dober, saj najboljša, učence in njihove mento-

ste povabljeni tudi porabski šolarji. OŠ Žirovnica, ki je v bližini Prešernovega rojstnega kraja, je razpisala natečaj za najboljšo ilustracijo Prešernovih pesmi in najboljšo pesem o Prešernu. Več informacij boste dobili od svojih učiteljev. Torej ne le mladi pisatelji, tudi pesniki in slikarji se imate priložnost izkazati.

Ker pa se učitelji morajo nenehno izobraževati, da je lahko njihovo delo dobro, do konca šolskega leta pripravljamo še dve izobraževanju: za razredne učitelje SJ pedagoško delavnico na eno izmed tem iz učnega načrta, za predmetne učitelje pa pedagoško delavnico na temo Popravljanje in vrednotenje pisnih izdelkov učencev. Obe delavnici bosta v aprilu. Še vedno pa čakamo predlog učiteljev za povabilo katerega izmed avtorjev novih slovenskih učbenikov, ki nam jih je pred kratkim priskrbelo

OD SLOVENIJE...

Predsednik Kučan obiskal Portugalsko

Predsednik republike Milan Kučan se je mudil na uradnem obisku na Portugalskem. Srečal se je z gostiteljem Jorgom Sampaie, predsednikom parlamenta Antoniem de Almeida Santosom in predsednikom vlade Antoniem Guterresom. Predsednika države so na obisku spremljali: zunanji minister Dimitrij Rupel, minister za kulturo Jozef Školč in gospodarstveniki pod vodstvom predsednika Gospodarske zbornice Slovenije Joška Čuka.

Uradni povratni obisk predsednika države na Portugalskem je potrdil obojestranski interes po poglobitvi vsestranskega sodelovanja med državama in željo po krepitevi političnega dialoga med najvišjimi predstavniki obeh držav. Portugalska, ki trenutno predseduje EU, podpira prizadevanja Slovenije za polnopravno članstvo v EU in je zaveznica Slovenije v procesu širitve zveze NATO.

Premier Drnovšek na uradnem obisku na Bavarskem

Premier Janez Drnovšek je obiskal Bavarsko, kjer se je sešel z ministrskim predsednikom Edmundom Stoiberjem. Glede na to da je Nemčija, znotraj nje pa Bavarska, najpomembnejša zunanjetrgovinska partnerica Slovenije, je bilo veliko besed namenjenih gospodarskemu sodelovanju med državama.

Odnosi med Slovenijo in Nemčijo so tradicionalno zelo dobri, zaznamujejo jih pogosti stiki na različnih ravneh in odprt politični dialog, sta ugotovila sogovornika. Nemčija je izredno pomembna politična partnerica in vplivna sogovornica slovenskega vključevanja v evroatlantske politične, varnostne in gospodarske povezave.

Sodelovanje med Slovenijo in Madžarsko na obrambnem področju

Namestnik državnega sekretarja oboroženih sil Madžarske Zoltán Martinusz, ki je z delegacijo obiskal Slovenijo, in državni sekretar na ministrstvu za obrambo Bogdan Koprivnikar sta v Ljubljani podpisala program bilateralnega sodelovanja med Slovenijo in Madžarsko na obrambnem področju za leto 2000.

Prva letošnja seja Zveze

Predsedstvo Zveze Slovencev na Madžarskem se je sestalo 27. marca ter razpravljalo o finančnem poročilu Porabja d.o.o. ter Zveze Slovencev za l. 1999. Pisno gradivo so člani predsedstva prejeli predhodno. V ustni razpravi je sodelovala tudi predsednica kontrolne komisije, ki je povedala, da ima sicer d.o.o. za lansko leto zaenkrat negativno bilanco, kajti mora odplačevati pri investiciji najeti kredit. Trendi so vsekakor pozitivni, kajti promet je - v drugi polovici lanskega leta ter v prvem dvomesečju tega leta precej narasel tako v hotelu kot v restavraciji. Medtem ko so zabeležili lani v prvem četrtletju približno 300 nočitev, je ta številka v prvih dveh mesecih tega leta narasla na 900.

Predsedstvo je sprejelo poročila Zveze in Porabja d.o.o., kakor tudi finančni načrt za l. 2000.

V drugem delu zasedanja je sekretarka Zveze Klara Fodor seznanila člane predsedstva s kulturnimi programi, ki se bodo odvijali do poletja. Med temi je največ gostovanj in nastopov

(27. maj) bodo povezani s "Srečanjem štirih narodov in narodnosti", ki ga organizirata občina ter župnijski urad v Monostru. Pri sveti maši bodo sodelovali škofje štirih sosednjih škofij iz Avstrije, Hrvaške, Slovenije in Madžarske. Na konferenci, ki jo bodo priredili isti dan po

nju materinščine in narodne zavesti. Istočasno bo Zveza Slovencev na Madžarskem v gledališki dvorani priredila koncert slovenskih pevskih zborov.

Predsedstvo je tudi na tej seji odobrilo finančno podporo društvom, organizacijam in samoupravam. Vsako društvo, ki dela pod okriljem zveze (Slovensko društvo v Budimpešti, Slovensko društvo A. Pavel v Sombathelyu in Društvo porabskih slovenskih upokojencev) je dobilo 300 tisoč forintov. Samoupravi v Števanovcih je bilo odobreno 150 tisoč forintov za nabavo EKG-naprave, samoupravi v Sakalovcih 50 tisoč forintov za prireditev milenijskega vaškega dneva. Naslednja seja predsedstva bo predvidoma v sredini maja.

M. Sukič

amaterskih skupin, doma, v Sloveniji in v Avstriji. Letošnji Porabski dnevi

polodne v Slovenskem domu, se bo govorilo tudi o vlogi cerkve pri ohranjanju

Pismo iz Sobote

KULTURA

Tak si kulturni, kak svinja v blati!

Gde maš kakšo kulturo, vej pa gejš kak kakša opica!

Ti vejn kulturo v riti nosiš, ka se ne vejš ravnati kak trbej!

Kultura je samo mimo tebe bežala, ovak ne bi takšne norije delo!

Vejn so tebe v šouli nej navčili rejči kultura!

Zate je kultura kak križ za vraga!

Na vidite, vse takšo se guči tistim, ka ne delajo tak in se ne ravnaajo, kak bi drugi škeli. Med lidami je zrasla kultura življenja in ravnanja, kak se tou zove. Vejm, vejm, kulturo najdemo v kinoji, v gledališti, na koncerti, pri spejvanji, v knjigi in ške kaj bi se leko najšlo. Ali tou kulturno vrednost si človek vzeme, gda ma čas. Ta kultura ravnanja in življenja pa se med nami kaže cejli čas. In na tou je gori prišla moja tašča Regina, trno čedna ženska, to. Na, neje ravno gori prišla, liki je tou vse preštejla v ednoj knjigi. In v toj knjigi je kcu k tomi pisalo ške vsefele drugo. In gda se moja tašča Regina nika navči, te ške tou navči vse domanje.

Meli smo obed. Biu sam že trno lačen in že sam žlico potopo v župo in škeu gesti.

- *Dola se stavi!* mi je vüje prebodno glas od Regine. *Vej pa nikše kulture nemaš, pa za zdravje je to nej dobro*

tak naglo gesti. Gesti trbej pomali in v gestiji trbej najti vse listo, ka ti gesti ponija.

Mogouče ma rejsan prav, ali meni je bilou najbole fontoško, ka si želoudec napunim, nej pa ka mo djo pomali kak kakši pužak. Tak smo te župo geli edno pou vore. Po tistom je mesou prišlo na red. Najprle smo ga eno petnajset minutov mogli gledati, kak je lipou pečeni in pridijavati, kak lipou diši. Gda sam te prvi falat neso v lampe, je že palik zbrečala:

- *Pa pomali in dugo žveči, zato ka je tak najbole kulturno in zdravo!*

Ka naj povem? Žvečo sam tak edno vöro, ka so me že vse čelusti bolele in po obedi sam nej vedo, ali sam lačen ali sit. Na večerjo sam ranč nej išo. Dapa, šou sam spat. Že sam si dole lego in že skur zaspo, gda nikak pokloncka na dveri. Vej pa znan, vejte sto je biu?

- *Prle kak dele spat, moji mlajši, trbej malo tejlo razmigati. Dejmo, dejmo, malo fiskulture nikomi nede škoudilo. Tomi se pravi kultura teja!*

In smo, moja tašča Regina, trno čedna ženska, moja žena, najina mlajšiva in ge migali es pa ta, se zdigavali na rokaj, skakali po edni in dvej nogaj.

Zdaj bi rad gor stano pa mi nikak nejde. Cejlo tejlo me boli od kulture teja. Pa lačen sam to. Zdaj sam že gori prišo, ka za kulturo trbej trpeti.

Miki

Samo sonce ma zapovejda

Že od tretjim dem proto Štejlina rama na Verici. "Če zdaj nedo doma, te večkrat ne pridem," si mislim. Človek se gora-dola po brgaj vozi z autonom, pa si sam pri sebi že tak misli, ka je vō iz sveta odišo.

Od Verice je ta hiša več kak pet kilometrov daleč. Kak se pele proti hiši, če človek dola z brga notra v te dau (dolino) pogledna, včasen pozabi, kak dalač se je trbela pelati po tisti lagvi potaj. Kaulak dola vrkar na brgaj je gauštja. V dulej pa trge rami stojijo. Kaulak ramov je vse vred vzeto. Vi-

di se, ka skrb majo, naj ne zraste gora trnje. Že cejlak skrak pridem k rama, gda vidim, ka na njivi nekaj dela. "Če de Baug pomago, te je zdaj doma najdem," si mislim. (Zato ka je v službi Marijana že spoj špajсно gledala, gda sam od drugim tū tak prišo nazaj z Verice, ka so Štejlzi nej doma. Vido sam na nej, ka nej trno dala valati. Dja sam za pa mislo sam v sebi, ka če bi ona mogla v tiste grabe dol titi, vej bi volo tū brž zgibila.) Gda skrajaj pridem, te vidim, ka so tau rejsan oni. Zdj sam je daubo.

• *Baug daj, stric, ka dela te?*

Štejlzi gora poglednajo pa me samo gledajo. Sami v sebi si gvūšno mislijo, ka figo te tū za menov lejča na njivi. Edno malo se zato zglasijo: "Perdja pa travo nosim dola z njive."

• *Ta velka njiva je vaša?*

"Tau vejš. Če tū kaulak poglednaš, cejlak ta do brovejša, tau je vse mojo, tau

vse dja delam. Tri lejta nazaj sam še emo krave, če rejsan sam več nej mladi. Sedem-dvajstoga leta sam se naurado. Krave zdaj več nej-mam, dapa kože, svinje, kokauši zato mam. Dja ne

morem ostati brezi dela. Kaulak rama furt nika delam."

• *Nej špajсно, ka ste skur*

vsigdar sami?

"Nej, vcuj sam se zejo. Na keden trikrat me zato Marika (patronažna sestra) pogledna, zato ka ona mi nosi krūj pa vse drugo, ka je potrejbno."

• *Prajli ste, ka kože mate. Vredno se z njimi spravlati?*

"Pa vejš. Za mlejko volo je držim. Baukšo mlejko majo kak krave. Etak doma mam mlejko, nej mi trbej v bauto oditi."

• *Kak dalač je odlec verička bauta?*

"Dja prvin pridem od tec na Gorenji Senik v bauto kak v veričko. Vō na te brej pridem," kažejo z rokav, "pa sam že genau tam."

• *Prvin ste doste odli tū prek na Gorenji Senik?*

"Dja, dvajsti lejt sam odo prejk na senički autobus, gda sam delat odo. Na Verici sam bola rejdko odo kak na Seniki. Kak fara smo se tū k njim držali."

• *Vidim, ka z brga niša voda teče, je vretina ali samo*

zdaj teče, gda je dosti deža?

"Tau je vretina. Tau vodau nūcam zavse. Tak je čista, ka leko pije z nje. Ka dja pomnim, ta vretina je vsigdar tū bila," pravijo Štejlzi pa gledajo kaulak po gazdiji. Kak eden krau. Pa mislim, ka so oni krau tū. Leko ka so srmačko tū na gazdiji živel, dapa njigvo življenje je bilau tak lejpo kak ednoga krala, če nej lepšo. Tū nejmajo brigo na politiko, na vlado, ne čemerijo se tak kak mi, steri cejli den samo bežimo pa na vōro gledamo. Njim samo sonce zapovejda, te gda gorastanejo ali gda spat moraj titi.

Kak se pelam proto Varaši, vse bola se tak vidi, kak če bi se v eden mrvlinjak notra pelo. Vsakši leti gora, dola, kak če bi ga stoj cmaro. Človeki vsigdar več pa več trbej. Pa v taum velkom bsnjavanji smo že cejlak pozabili živeti. K.H.

Bojna za istino

Če vas, deca gnesden gledam, gda se špilate, vidim, ka eden ali drugi v roke zema nika, ka za pūkšo drži pa te se "strejljate, takapate, merate". Pif, puf, pa si kre-da, tau je gnes najbola "dobra špila". Etakšoga reda mi napamet pride, ka smo mi v našij mlašečij lejtaj pravo bojno zadobili. Deca prej ne čuti nevarnosti, pa je tak. Če si gnes nazaj mislim, ka smo v pravoj bojni mi mlajši delali, te me vse trausi, pa sam hvaležna gospodnoma Baugi, ka se nam je nika nej zgodilo.

Bojna se je na konec približavala, nemški, angležki, merički fligarge (repulō-gépek) so muvili po zraki. Eden den je nej daleč od nas-tak 2 km - včasnilo, po tistim je pa takši dim gor

ušo v luft, ka je kmica nastanila. Eden fligar je doj spadno prauto Števanovcam v tamaškem gaušči. Lūdje so gučali, ka je prej engliški fligar bio. Pilot je prva vōskočo pa je fligar pūsto na gauščo spadniti.

Gda se je dim enjau sipavati, na drugi den smo že "šrajf meli, pa hajde v tamaško gauščo. Ge sam ešče mala bila, kumaj pet lejt stara, depa tū sam za vekšimi cotala, če so me rejsan znak njali. Gda smo prišli na tisto mesto, gde je tau veliko "tejlo" ležalo, je nika strašno bilau. Ešče se je itak kadilo, depa lūdje - nej samo mlajši - so ga že začnili raznok brati. Nam mlajšom se je spoj vido kabin, gde je pilot sejdo. Tam so bile vsefele vōre pa telko fele drautov, ka je

tau nej za povedati. Drautovge so pa bili vsefele farbe. Redeči, žuti, sivi, črni, beli pa vej ga Baug, kakši vse nej. Mi smo te draute vōvlačili iz mašina, pa smo si je vkūp sūkali. Cejli den smo langali pa gda smo domau prišli, te smo zaman kazali lepe drote, bitej smo nej vōokrauzili. Depa "vrag" si z njim. Vredno je bilau malo na rit dobiti. Vej pa kak mali mlajši smo mi že vidli pravi fligar, ojdli smo ponjem, sedli smo v kabini, gde je pilot sejdo, pa smo spoj nej mislili, ka bi se nam kakoli leko zgodilo v tauj velkoj "špili". Dapa zatok straj pred bojno človek v sebi ma. Zatok težko vcuj gledam, gda se vi, mlajši, "bojno" špilate.

I. Barber

... DO MADŽARSKE

Srečanje regij za obnovo "osmice"

29. marca so se v Monoštru srečali predstavniki regij, ki se nahajajo ob glavni cesti št. 8. Srečanja so se udeležili tudi predstavniki avstrijske Štajerske in Gradišanske, kajti obravnavali so tudi čezmejne cestne povezave med regijami. V žarišču pogovorov je bila posodobitev glavne ceste št. 8, ki vodi od Monoštra (Rābafūzesa) proti Budimpešti. Ta je namreč izostala iz 10-letnega avtocestnega programa vlade, s tem se pa regije na zahodu Madžarske nikakor ne strinja. Jenő Manninger, državni sekretar prometnega ministrstva je na pogovori povedal, da bodo po končanju avtocest M7 in M3 na vrsti glavne ceste. Sicer je priznal, da v 10-letnem vladnem programu "osmica" ni zajeta, se bo pa ta program po dveh letih izvajanja pregledoval če bo potrebno - tudi spremenil.

Slovenski dnevi v Balatonboglárju

Srednja šola in internat v Balatonboglárju vsako leto priredijo ti. nacionalne dneve sosednjih držav. Lani je bila na vrsti Hrvaška, letos so se odločili za Slovenijo. V tridnevnem programu (od 3. do 5. aprila) so se odvijale razne aktivnosti. Mladi so se spoznavali s slovensko glasbo, plesi, kulinariko, ogledali so si slovenski film Ekspres, ekspres.

Prireditve

- 29. marec - Lutkovna skupina OŠ Gornji Senik se je udeležila medobčinskih revij, ki so jo letos priredili v Gornji Radgoni.
- 30. marec - Otroška folklorna skupina OŠ Gornji Senik je nastopila na občinski reviji otroških folklornih skupin v Beltincih.
- 2. april - Nastop gledališke družine Nindrik-indrik v Monoštru v gledališki dvorani. Ob tej priliki bo gostovala v Porabju tudi dramska skupina KUD-a 8 src iz Odrancev.
- 4. april - Letošnja občinska revija gledaliških skupin je bila v M. Soboti. Na njej je nastopila tudi porabska skupina Nindrik-indrik.
- 15. april - Gledališka skupina bo gostovala v Budimpešti pri tamkajšnjem slovenskem društvu. Na gledališkem večeru bo nastopila tudi dramska skupina s Trdkove, ki je lani postavila na oder igro "Rožika", po povesti Irene Barber.
- Pevski zbor A. Pavel bo gostoval v M. Soboti pri Društvu upokojencev. Na skupnem koncertu bo sodeloval tudi Moški pevski zbor iz Odrancev.

V Števanovci voda proto brga teče?

V dvedjazeera smo staučili. V paunauči, prvin kak bi dvedjazeera bilau, je zato malo vsakši na trdo sejdo v stauca. Čakali smo, ka sveta konec bau. Edan tau pravo, ka odjen bau, drugi tau pravo, ka pá povauden pride,

Jožef Bedi

kak gda je Noe barko redo. Na srečo, zato nika tašuga se nej zgodilo, ka bi konec bilau sveta. Dja sam se tū malo pomirijo. Čejlak do tistoga-mau, ka sam nej čūjo, da v Števanovci voda proto brga teče. Gda sam tau čūjo, noge so mi začinile trpetati. Ka vrag je? - sam si mislo. Pa itak konec bau sveta! Drugo ne more biti, če že gnauk voda proto brga teče. Ka mo zdaj? - sam si mislo. Moram domau bejži, ka te moja iža že gvušno pod vodej. V Števanovci v krmeji pitam,

naj mi povejo, gde teče gor na brejg voda. "Ka, ti ne vejš?" mi pravijo. "Dja ne vejm," gledam z bejlim. "Te idi dola ta, gde palinko vžogej, vej ti Joška Bedi povej." Dja sam vörvo pa sam v auto skočo tū. Gda se proti žganjarni (szeszfözde) pelam, že po-malek dem z autonom, nej ka bi v kakšno globko vadoz notra zavozo. Čejlak pri dveri stanem, dapa vode nin ne

vidim. "Ka vrag, zdaj so me pa za norca zeli," si mislim. Ranč te stauji Joška Bedi vō na dvera.

"Istino, ka voda proto brga teče?" ga pitam včasim. "Istino, naj Perün v njega vdari," pravi Joška. "Idi ta k šanca pa go pogledni." Rejsan dem k šanca pa gledam vodau. Vse sam poštiraj odo kaulak šanca pa meni se je zato itak tak vidlo, kak če bi voda tadola tekla. "Ta voda, dja tak vidim, ka tadola te-

ja) pa so mi prajli, ka sam gorzглаšeni. Najprvin sam se samo smejau. Dapa oni so mi prajli, naj se ne smejem, ka sam rejsan gorzглаšeni. Pokazali so edno pismo, v steroj tau stoji, ka ta voda, stera kotau hladi pa stera notra v šanc teče, je nevarna na te rame, ka so tū blūzi. Tau so nej pisali, ka zaka, dapa mislim, ka so tak razmeli, ka vcuj pod rame teče voda. Zdaj pridi vō pa pogledni! Tej rami so

Žganjarna v Števanovci

če," pravim Joškana. "Meni tū tadola teče, dapa djesta laši, steruma tagora teče." Dja samo gledam, kak če bi korata (žabo) požro. Te sam že rejsan nej vedo, ka sto je nauri. "Se poj, vej ti tapu-vejm," pravi Joška. "Včara so vōprišli od Kōjla (zdravstvena inšpekcij-

pet-šest mejtrov više kak mi tū. Steri ram je pa tū pred nami, pred tejm pa dva šanca djesta pa cesta. Gda je stari, steri je kontrolo delo, vido rame, te on tū tau pravo. Kakleko voda gora proto brga teče? Pa s tejm je odišo tū. Palinko žgejo tū že od 56. leta, tašo se je še nikdar nej zgau-dilo, ka bi koga zglasili. Če bi čemer (širup) vōteko, dapa ta voda je laša, ka bi leko pijo z nje. Vejm, zaka tau bilau. Dja sam član samouprave (önkormányzat) pa kak tau šegau ma biti, vsakšoga volo spuniti ne moremo. Ednoma dobro včinim, drugoma nej. Sto me je zgloso, listoma se nika gvūšno tū nej vidlo, zato me je zgloso. Za tau je batrivnost (pogum) emo, ka je pismo napiso, dapa za tisto že nej, ka bi se podpis. Če kakšno problemoma, te naj mi v oči povej. Dočas se dja nemo spravlō z njim. Na tau majo šegau prajti, ka tam na placi si lače dolapotegnam pa "tisto" tū samo te leko napravi, če ma dopistim."

Ta voda je čista, ka go leko pigeš

K. Holec

"Roži, pa nemaš greja?"

Če bi zdaj stoj na kakšo žensko mislo pa na njene greje, te se vujzne. Gnauk pred dosti lejtami, gda sam eške doma pri starišaj pomagala na njivaj delati, se je zgodilo. Moj oča so kovač bili, depa grūnt smo tū delali. Oča je samo tisto sploj moško delo obredo na njivaj, drugo smo pa z materjov mi mlajši obredili. Gnauk, gda je žetva bila, je edno njivo žita oča doj pokauso, mati je pa prgiške nabrala pa je njala seniti. Popodneva je oča prgiške vkup zvezo v snope, ge pa mati sva pa snope vkup nosile v petje, ka je oča večer v križe sklau. Dvečerak je bio, toplo sunce je sijalo, müvedvej pa nosive snope z materjov. Naše njive sausad so pa tri krave pasli po vrtnicaj. Tistoga ipa smo sigurno not držali meje. Nišče je nej po drugom lejto pa paso, vsakši je na svojom gazdüvo. Depa kak šegau ma biti, prej vsigdar je drugoga travnik bole zeleni. Tak vōgleda, ka so krave tū tau držale. Sama od sebe vejm, ka gda sam pasla pa sam se kaj zabaunila, krave so že v tistoj minuti na drugom grūnti bile. Če se je tau vōzvedlo, ka smo na drugom pasli ali so nam krave v kakši pavu vujšle, te je doma bitke bilau. Če je deci tak sigorno (strogo) bilau, te so odrasli eške bole skrb meli, naj je kakša sramota ne zaodi. Etak so bili naš sausad tū, steroga so krave napona na naše vrtnice vlekale pa cukale. Edna krava - zvala se je Roži - je nistarne betve trave z našoga doj vgriznila. Naš saused so pa etak kričali: "Roži! Pa nemaš greja?" Gda sam ge tau čūla, ranč sam eden snop nesla. Snop sam v brazdo ličila, ge sam se v brazdo vdarila, noge sam gor držala pa sam se tak reketala. Mojoj materi je tū smej bio, depa nazaj ga je držala, meni je pa etak prajla: "Irena, če te je pa Baug dau, ne rekeči se. Vej do pa možak čūli pa vidli pa do čemerni." Samo ka ge, tačas sam se nej vōnasmejala, sam nej tak njala.

Stoj bi zdaj leko pito, zakoj takšo trbej not v novine dejvati. Samo si premišlavajte, kak smo gnes z našimi njivami pa vrtnicami. Sprtoletje je tūj, nede daleč, gda de vse zelenilo, pa se te pokaže, kama smo prišli gnes v naši vasnicaj. Skurok nišče več ne obdela naše njive, pa sploj malo sonžeti kosijo lūdje. Pa te zdaj tak mislite, ka vas držim za krivoga? Nej, nej. Kriv je te naš svejt. Komi bi pa kosili? Komi bi krave držali, če nišče mleko ne more odati. Pa smo te eške nej gučali od divjačine, stera vse nanikoj deje.

Po naši vasnicaj se tū pa tam zidajo velke, tak velke hiše, ka človek ne zna, ka škejo z njimi. Istina, ka je ne zidamo mi. Neškem tau tū nej povedati, ka si mabiti nekaki tūj "perejo" pejnaze. Če mo v etakšoj travi not zaraščeni, ne vejm, sto de po takšoj krajini na vikende odo?

Vejm, ka bi mi zdaj eni odgovorili. Tau, ka se tau v naši vasnicaj vse popravi, baude tūj naravni park pa de vsigdar vse pokošeno, ščiščeno. Baug naj bi dau, depa te "Baug" more k tomi pejnaze tū vcuj dati. Če pa pejnaze nej, te pa takše moje indašne pavre, steri do poštuvali vsakšo betvo trave, do pasli krave, kosili sonžete, orali njive. Senje, moje senje so tau samo. Pa te smo eške nej povedli nika od naši gaušč, stere so naše lūdi skauz gor držale, pomagale, stere so pavri poštuvali. Ka je z goščami? Od toga pa več za dva kedna. Pa ne mislite, ka z lagvim namenom. Leko, ka edno zrno istine nemam. "Gočimo" si pa leko pa trbej tū.

I. Barber

OTROŠKI

Kak sam vido svejt

Prvo, ka se spominjam od svoji mladi lejt, je tou, ka sam se najraj špilo pod našim velkim stolom v künji. Tam sam se tak počuto, kak če bi tou biu moj mali ram, moj mali svejt, spod šteroga sam začo spoznavati velki svejt.

TOU TE BUJE

V naš ram je trno rad ojde veški poštaš. Stavo se je vsikši den, pa če je emo kakšo pismo za nas ali nej. In trno se je zgučavo. Na, bole je gučo un kak pa moja mama ali moj oča. Kak bi pa nej, vej je pa vedo za vsikšo istino in klajfo, ka so jo mleli po vesi gor pa doj. Un je biu nekše sorte naš živi radio. Vej m čistak gvušno, ka je biu petek. Tou pa vej m zato, ka je mati pekla ribe, vej je pa biu post. V tisto ribjo sago je tak stoupo tisti naš živi radio. Meu je palik za povedati dosta novoga in kuj tomi je gučo tak, kak sam ga ške nigdar nej čuo. Cejli čas je ponavlo:

- Tou te buje!

ste klajfe in istine:

- Nej sam si kaj takšoga brodo od tiste držine, ka bi samo tak snejo zagnali, tou te rejsan buje... Vej pa tou te buje, kakšo se po vesi guči od našoga gospouda, dapa... Tou te buje, kakše lagve mlajše majo tam na brgej, vej pa...

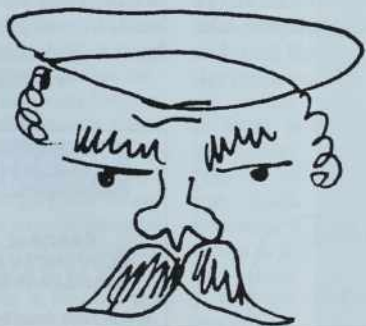
Te, gda se je malo stavo, je moja mama prajla, ka je krūj že pa dragši. Na tou je samo kuj dau:

- Tou te buje!

Moj oča je nekaj pravo, ka njemi nika konj beteža, poštaš pa samo:

- Tou te buje!

Ge pa sam ga pod stolom pošlušo in pošlušo pa si kuj brodo, koga naj zdaj vse tou

Najprvin, ške prle kak si je dole seu, je pravo:

- Tou te buje, kelko sam gnes emo za delati.

Mati njemi je te natočila eno posanco vina in je že pravo:

- Tou te buje, kak mate vi dobro vino.

Po tistom pa so se vō iz njega začale sipavati vse ti-

buje. Mojo mamo, mojga očo, mene ali pa mogouče poštaša. Telko sam že biu star, ka sam vedo, ka te bole dragi krūj ne more bujti pa betežen konj bi tō bole žmetno tou naredo. Tak sam brodo in zbrodo in zdigno svoj mladi glas:

- Vej m, vej m, ka te leko buje. Klajfa, tou te buje!

Miki

Izlet v Prekmurje

Naša gimnazija in srednja šola v Lendavi sodelujeta od letošnjega šolskega leta. Takajšnji profesorji so že bili v naši gimnaziji in pred kratkim smo tudi mi obiskali njihovo šolo.

23. marca smo krenili ob pol sedmih in ob pol devetih smo že prispeli v Lendavo. Najprej smo šli v šolo. Ta dan ni bilo ravnatelja v šoli, zato sta nas čakali dve profesorici. Ponudili so nam potico in sok, veliko smo se pogovarjali, potem so nam razkazali šolo. Hospitirali smo tudi pri uri slovenščine v 3. razredu. Iz šole smo šli na grad, kjer smo si ogledali stavbo in zanimive razstave. Nato smo se vrnili v šolo in smo pokosili. Po kosilu smo se zahvalili za gostoljubje, se poslovili in se odpeljali v Veliko Polano. Veliko Polano smo obiskali s ciljem, da bi

si ogledali rojstno hišo Miška Kranjca in spoznali okolico, ki mu je dala inspiracijo za ustvarjanje. Tako bogata naravna dediščina, kot okoli obeh Polan se je na tako majhnem prostoru ohranila le v redkih predelih Slovenije. V drugi polovici julija in avgusta se okoli obeh Polan pa tudi širše zbirajo pred selitvijo skupine štorcelj, ki lahko štejejo tudi prek 100 osebkov. Takšne gostote teh ptic niso znane nikjer drugje v Sloveniji. Zato sta postali Velika in Mala Polana evropski vasi štorcelj.

Iz Velike Polane smo šli v Mursko Soboto. Najprej smo si ogledali mesto, potem smo šli v grad, da bi kupili vstopnice za gledališko predstavo. Srečali smo se tudi z gospo Ireno Kumer, predstojnico Zavoda za šolstvo v M. Sobo-

ti, ki pozna našo učiteljico. Veselila sta nas srečanje in pogovor s to prijazno gospo. Ob sedmih se je začela predstava Čehove Utve. Utva režiserja Tomija Janežiča je bila zanimiva in nenavadna uprizoritev. Odrsko življenje v Utvi je bilo polno drobnih detajlov, kretenj, grimas, ritmov in premikov. Naenkrat smo pa lahko poslušali zelo lepo poetično besedilo. Predstava je trajala od sedmih do pol enajstih. Bili smo priče nevsakdanje igre. Po predstavi smo krenili domov.

Na izletu smo se zelo dobro počutili. Naši gostitelji so bili zelo prijazni. Upamo, da se bomo še večkrat lahko udeležili takih izletov.

Anita in Nikoleta Vajda
Gimnazija Monošter

Slovenski ples

V Monoštru je že navada, da vsako leto priredijo Slovenski ples. Prireditev je zelo znana in iskana. Veselica je na osnovni šoli I. Széchenyi, obiskujejo jo Madžari prav tako kot Slovenci.

Letos, 26. februarja ob osmih se je začel ples. Zaradi velikega zanimanja je bilo zelo težko kupiti vstopnice. V šolski avli je bilo že vse pripravljeno, mize so bile lepo pogrnjene, na mizah so bili kozarci in steklenice. Počasi so prispeli gostje. Vsi so bili lepo in elegantno oblečeni. Organizatorji so povabili ansambel iz Slovenije. Generalni konzul RS v Monoštru, dr. Zlatko Muršec je s prisotnostjo počastil prireditev.

Večer se je začel zelo lepo. Lahko smo si ogledali nastop monoštrskih mažoret. Po mojem mnenju so bile dobre, nagradili smo jih s ploskanjem. Potem so stopili na oder muzikantje in začeli igrati. Nekateri so šli takoj na plesišče, nekateri so se še

pogovarjali. Glasba ni bila enolična, igrali so valčke, polke, disko glasbo itd. Moški

skih Toplicah. Mi nismo imeli sreče, ampak to ni vplivalo na našo dobro voljo. Veselica je

in ženske, mladi in stari so se počutili zelo dobro. Okrog desete ure so postregli z večerjo. Dokler so glasbeniki malo počivali, smo mi pojedli okusno hrano. Organizatorji so poskrbeli za srečolov, če je kdo imel srečo, je lahko dobil lepe dobrote. Dobitki so bili zelo različni: grablje, knjige, vino, košare, bučno olje itd. Glavni dobiček je bil vikend paket v Sloveniji, v Morav-

trajala zjutraj do četrte ure. Veliko smo plesali, dobro smo se počutili. Glasbeniki so bili odlični. Upam, da bodo organizatorji to kakovostno prireditev pripravili tudi naslednje leto.

Žuži Šulič 9.b-r.,
Gimnazija
Monošter

MLAŠEČI

KAUT

Kuharica **Slovenska kuhinja ob Rabi** se dobi v Slovenskem domu v Monoštru (recepција Hotela Lipa) in v knjigarni Osiris v Budimpešti (v ulici Veres Pálné 4-6). Cena: 1000 forintov.

A **Szlovén konyha a Rába mentén** című szakácskönyv megvásárolható Szentgotthárdon a Szlovének Házában (a Hotel Lipa recepcióján), Budapesten az Osiris Könyvesháznál (Veres Pálné utca 4-6.). Ára: 1000 forint.

Iz kúnje naši babic

Kisli krumplinge

6-8 krumplinov, 3 žlice mele, 2 žlici žirá, 1 lük, eci, lombarno listke, fejfer, sau, voda.

V edno vekšo laboško dejemo 2 žlici žirá, 3 žlice mele i s tem frigaš naredimo. V frigaš eden cejli zosekani lük vržemo, malo sprazimo i z voduav gorvlegemo. Čudejemo 6-8, na drauvni gorzejzani krumplinov, lombarno listke, sau, eci. Da je skujano, dobro zgraužamo ali pa vküppotežimo. Z meseni saftom polegemo i ponidimo k pečenomi mesej.

Hilda Čabai

NIKA ZA SMEJ...

Nedužnost

Lani, gda je v Števanovci buča (proščenje) bila, je mladi Gusti veselo domau prišo pa etak pravo oči: "Oča, sploj sam rad. Najšo sam si dekló za ženo valaun." Oča ga pita: "Pa kakšna je ta dekla?"

Gustini so se oči zasvejtile pa etak pravi: "Ta dekla je poštana, delavna, redna.

Prajla mi je, ka je med deklam i v vesi samo ona nedužna."

Oča pa zdaj etak: "Takšo dekló ti trbej? Vej go je pa do tejsa mau nikomi nej trbelo."

Bitje

Lajoš je etognauk delat prišo pa je edno rokau v gipsi emo. Padaš ga pita: "Ka ti je pa Lajoš? Leko si se bijo?"

Lajoš pa: "Ge nej, liki moja žena."

Mi se imamo radi...

Pojmo na Štajersko, gledat ka delajo, gledat ka delajo - muzikantke štajerski z engliškim imenom **The Flamingos**. Vej so samo štirje Štajerje iz Austrije, eden od nji (**Géza Peltzer**) je z Vo-grskoga (štrti z lejve), s Sombotela odi k njim igrat. Ovak pa je v službi pri novinaj Vas Népe. Istina pa je, ka je nemške narodnosti z Madžarskoga.

Letos marciuša so bili v Somboteli na senji **Agra Savaria**. Igrajo na vse škeri, kak ponavadi drugi plesni ansambli tó: na gitaro, fude, sintetizator, tarpejto, saksofon, kravo, žveglau, ksilofon itd. Cejlo bando vküper doj vzeti se nej mogo, ka so za vauškoga mesta volo v

Šolskom centri v Oladi tak na dugi stali kak se vleče paut od Monoštra do Rábafüzesa, pa bi tri štiri kejsje mogo narediti, ka bi se je vse pet vidalo. Tista na enom in drugom konci sta se komaj vidila. In čüla. Zato pa je včasik kaj farštin tó djalo. Pa gda sem je ge pogledno, se je že ranč skor skončo njin dugi program v Železni županiji. So že zato malo trüdni bili. Če rejsan je v dva- ali trilitrskom vinskom glaži ešče dosta vina bilau.

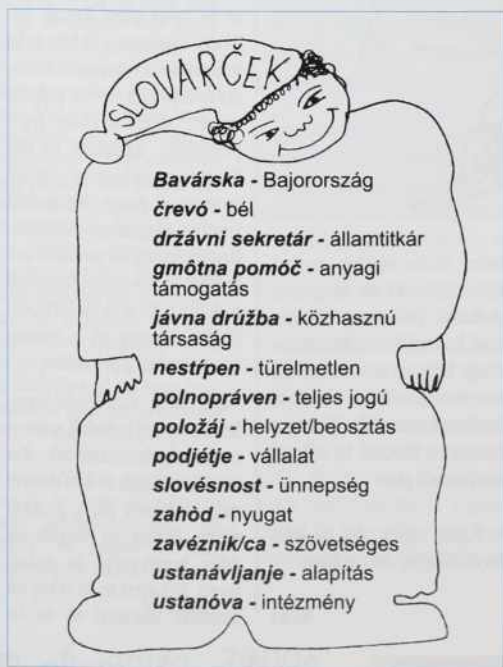
Zaka pišem o tej bandi, štiri igrajo moderno muziko za ples, najnovijske hite, salonsko glasbo itd.? Zato - kak nam je povedo vodja skupi-

ne **Johann Glauningner** (zadnji v redej), štiri je napiso kratek pozdrav v slovenščini tó za bralce naši novin Porabje - ka strašno radi majo melodije in pesmi, štere je napiso **Slavko Avsenik** iz Slovenije. Kak uni pravijo „Oberkrainer-Musik“ (muzika z Gorenjskega). Fanti pravijo, ka Avsenik má takšo tehniko v igranji kak nišče drugi. Pa kak g. Glauningner pravi, muzika ne pozna meje, sploj pa prej glasba, štero igrajo „velki“ goslarje. Uni prej tau srečo majo, ka Avseniki svoje melodije že v študioni v Sloveniji zvén slovenski nemški tó gor vzemejo, pa te se njim z rečami tó nej trbej matirati. Slovenski spejvati samo eno pesem znajo: Mi se imamo radi, radi, radi, radi...

Čüdno je tau, ka se kultura (muzika tó) prej zveksoga bole tak širi, ka iz tistoga rosaga, v šterom baukshe živijo dé v državo, v šterom ne živijo tak dobro.

Leko ka v Sloveniji ne znajo samo slovenski baukshe kak na Štajerskom v Austriji, liki baukshe živijo tó?... Pojmo na Štajersko, gledat ka delajo...

Francek Mukič

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Deák Ferenc út 17,
p.p. 77,
tel.: 94/380-767
e-mail:
porabje@mail.datanet.hu

Tisk:
SOLIDARNOST D.D.
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.